

BIỆN PHÁP RÈN LUYỆN KỸ NĂNG TỰ HỌC CÓ HƯỚNG DẪN CHO SINH VIÊN TRƯỜNG CAO ĐẲNG NGHỀ

Viên Tuyết Anh, Lê Thị Thơ, Hồ Minh Tâm
Trường Cao đẳng Nghề Cần Thơ
Trương Thanh Nghi
Trường Đại học FPT

Tóm tắt: Ngày nay, khối lượng thông tin, tri thức của nhân loại là rất lớn, những gì sinh viên học được trong trường, nhất là sinh viên tại các trường cao đẳng nghề không đáng là bao so với kho tàng tri thức của nhân loại, và cũng còn quá ít so với nhu cầu sử dụng trong công việc và đời sống sau này. Để thích ứng với xã hội hiện đại, buộc mỗi sinh viên phải học không chỉ trong thời gian ở nhà trường mà phải học tập suốt đời; học mọi lúc, mọi nơi, học tất cả những gì mà sinh viên cần để sống, để làm việc và phát triển. Do đó, kỹ năng tự học, đặc biệt là kỹ năng tự học có hướng dẫn của thầy cô không những giúp sinh viên các trường cao đẳng nghề có thể cập nhật được lượng tri thức đang tăng dần theo cấp số nhân, mà còn giúp sinh viên tăng sức cạnh tranh nghề nghiệp khi tham gia vào thị trường lao động. Trong bài viết này, nhóm tác giả đưa ra một số biện pháp nhằm giúp sinh viên các trường cao đẳng nghề có định hướng và đạt hiệu quả trong học tập thông qua hoạt động tự học có hướng dẫn của giáo viên.

Từ khóa: Tri thức, xã hội hiện đại, kỹ năng tự học có hướng dẫn, sinh viên trường cao đẳng nghề.

MEASURES AIMED AT DEVELOPING GUIDED SELF-STUDY SKILLS FOR STUDENTS AT VOCATIONAL COLLEGES

Abstract: Today, the volume of information and knowledge of humanity is very large; what students learn in school, especially students at vocational colleges, is not much compared to the treasure trove of human knowledge, and it is still too little to meet the needs of work and daily life later on. To adapt to modern society, every student is required to learn not only during their time at other colleges but also throughout their lives; learning anytime, anywhere, and acquiring everything students need to live, work, and develop. Therefore, self-learning skills, especially guided self-learning skills with the help of teachers, not only help students in vocational colleges to update their rapidly increasing knowledge but also enhance their competitiveness in the job market. In this article, the authors propose several measures to help students at vocational colleges have clear guidance and achieve effective learning through teacher-guided self-study activities.

Keywords: Knowledge, modern society, guided self-learning skills, vocational college students.

Nhận bài: 15/03/2026

Phản biện: 16/04/2026

Duyệt đăng: 20/04/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Cùng với sự phát triển kinh tế, xã hội và hội nhập quốc tế hiện nay của đất nước đòi hỏi cần có lực lượng lao động chất lượng cao, đảm bảo giỏi chuyên môn, nghiệp vụ, đồng thời phải có năng lực tự rèn luyện, tự học tập để đáp ứng sự thay đổi nhanh chóng của các ngành nghề trong thị trường lao động. Do đó, bên cạnh việc vận dụng những phương pháp dạy học hiện đại “lấy người học làm trung tâm”, thì đội ngũ giảng viên (GV) tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp, đặc biệt là các trường cao đẳng nghề (CĐN) còn phải hướng dẫn sinh viên (SV), giúp có khả năng rèn luyện kỹ năng tự học (KNTH) của bản thân để đáp ứng nhu cầu học tập suốt đời, đáp ứng các yêu cầu cần thiết tại các vị trí việc làm của các nhà tuyển dụng, cũng như của thị trường lao động.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Các nguyên tắc xây dựng biện pháp rèn luyện kỹ năng tự học có hướng dẫn cho sinh viên trường cao đẳng nghề

2.1.1. Tính hệ thống

Cách tiếp cận hệ thống đòi hỏi xem xét đối tượng như một hệ thống toàn vẹn, phát triển động, có cấu trúc xác định và vận chuyển nhờ sự tương tác theo quy luật riêng của các thành tố cấu tạo hệ thống, đồng thời chính sự tương tác nội tại này đã sinh ra chất lượng toàn vẹn của hệ thống. Các biện pháp rèn luyện kỹ năng tự học (RL KNTH) có hướng dẫn cho SV các trường CĐN có mối quan hệ biện chứng và có tác động qua lại với nhau, hỗ trợ nhau. Nếu được triển khai thực hiện có hệ thống thì sẽ có tác dụng cho việc tổ chức RL KNTH có hướng dẫn cho SV trong trường CĐN. Tính hệ thống của các biện pháp phải được thể hiện qua việc thực thi các biện pháp từ quá trình chuẩn bị đến đánh giá quá trình RL KNTH có hướng dẫn cho SV.

2.1.2. Tính kế thừa

Khi RL KNTH có hướng dẫn cho SV các trường CĐN cần xem xét phát huy kế thừa tính tối ưu của các biện pháp RL KNTH có hiệu quả, đồng thời đề ra các hướng mới trên cơ sở rút kinh

nghiệm những mặt còn hạn chế, bổ sung các biện pháp RL KNTH mới cho thích hợp với SV các trường CĐN. Những biện pháp này phải phù hợp đảm bảo khách quan với nhận thức, tâm lý của SV trường CĐN. Các biện pháp cần lấy ý kiến thống nhất, đồng thuận về tính khả thi và triển khai sâu rộng đến GV nhà trường để biện pháp thực hiện rộng rãi và đồng bộ. Hệ thống các biện pháp RL KNTH có hướng dẫn cho SV trường CĐN cần phải phát huy có hiệu quả, khắc phục được những hoạt động RL KNTH đã được triển khai nhưng chưa đạt được hiệu quả trong thời gian qua.

2.1.3. Tính thực tiễn

Nội dung các biện pháp phải toàn diện, nêu được định hướng chung và định hướng chuyên sâu trong RL KNTH có hướng dẫn cho SV trường CĐN. Biện pháp phải xây dựng trên kế hoạch cụ thể trong hoạt động giảng dạy, giải quyết được những vấn đề bất cập, những mặt tồn tại và phát huy những điểm mạnh trong hoạt động RL KNTH của SV trường CĐN. Hệ thống biện pháp dựa trên thực tiễn và giải quyết các vấn đề thực tiễn cụ thể trong hoạt động RL KNTH của SV trường CĐN.

2.1.4. Tính khoa học

RL KNTH có hướng dẫn cho SV các trường CĐN cần thiết phải gắn kết chặt chẽ giữa sự hướng dẫn của GV và sự đam mê học tập của SV. Tất cả những vấn đề trên có mối quan hệ chặt chẽ với nhau tạo nên sự phát triển toàn diện, mặt khác mọi hoạt động, mọi thành tố trong RL KNTH cho SV các trường CĐN nhằm mục đích nâng cao năng lực học tập của SV và nâng cao chất lượng đào tạo trong nhà trường cần phải được tính toán một cách khoa học để phù hợp với đặc điểm học tập của SV CĐN, vừa phù hợp tâm sinh lý lứa tuổi và khả năng tiếp nhận, thực hành và vận dụng kiến thức, kỹ năng chuyên môn kỹ thuật trong quá trình học tập của mỗi cá nhân người học. Tính khoa học cần được thể hiện rõ trong từng giai đoạn ở các nội dung, quy trình và điều kiện để thực hiện quá trình RL KNTH cho SV trường CĐN.

2.2. Biện pháp rèn luyện kỹ năng tự học có hướng dẫn cho sinh viên trường cao đẳng nghề

2.2.1. Nâng cao nhận thức, tinh thần tự giác, quyết tâm tự học của sinh viên

Việc nâng cao ý thức, tinh thần tự giác và quyết tâm tự học của SV có ý nghĩa hết sức quan trọng trong hoạt động tự học (TH) và RL KNTH. Động cơ, ý chí học tập và TH không phải có sẵn và không thể áp đặt từ bên ngoài, mà phải được hình thành chân chính trong quá trình SV đi sâu vào

chiếm lĩnh tri thức, kỹ năng, kỹ xảo. Tuy nhiên, mọi động cơ đều có nguồn gốc từ bên ngoài và được chuyển thành hứng thú, tâm thế, niềm tin của mỗi cá nhân, tạo nên động cơ của cá nhân đó. Động cơ, ý chí tự học phải được cụ thể hóa trong các nhiệm vụ học tập và tự học. Lúc đầu xuất phát từ trách nhiệm phải hoàn thành những yêu cầu học tập dần dần chính trong nội dung tri thức khoa học làm nảy sinh trong SV lòng khao khát hiểu biết sâu sắc, mong muốn chiếm lĩnh tri thức và lòng say mê tự học, tự nghiên cứu để thỏa mãn những nhu cầu nhận thức, nhu cầu tự khẳng định và được người khác nhận định. Từ đó, hình thành trong SV động lực mạnh mẽ, nỗ lực tích cực, chủ động TH và RL KNTH.

Cần tăng cường công tác vận động, tuyên truyền, tác động đến tâm lý SV về tinh thần, động cơ, nhu cầu học tập, giúp SV nhận thức đúng đắn về vị trí, vai trò và tầm quan trọng của việc tự học, đặc biệt là quá trình RL KNTH có hướng dẫn của GV. RL KNTH có hướng dẫn luôn được xem là một nội dung quan trọng, để bồi đắp và phát triển nhân cách của người học. Tăng cường tổ chức các hoạt động học thuật, thảo luận, trao đổi kinh nghiệm học tập, nhấn mạnh tầm quan trọng, ý nghĩa của hoạt động TH và việc RL KNTH có hướng dẫn cho SV. Nội dung này cần phải được thể chế hóa thành các quy định trong tổ chức và hoạt động của các phòng ban chức năng, các chương trình hành động hàng năm của Đoàn Thanh niên và Hội SV trường.

2.2.2. Xây dựng quy trình rèn luyện kỹ năng tự học có hướng dẫn

Quy trình RL KNTH có hướng dẫn được xây dựng dựa trên nền tảng của quan điểm học thông thạo, lý thuyết học tập kiến tạo theo quan điểm của Vygotsky và tinh thần của phương pháp dạy học dự án. Dựa trên nền tảng cơ sở lý luận đó người nghiên cứu đề xuất Quy trình RL KNTH có hướng dẫn, bao gồm 06 bước như sau:

Bước 1: Lựa chọn nội dung học/bài học cụ thể hóa thành chủ đề mang tính ứng dụng trong cuộc sống thực tiễn và xác định các yêu cầu cần đạt được.

Bước 2: Hướng dẫn SV lập kế hoạch thực hiện trên nội dung học tập.

Bước 3: SV tự lực thực hiện các nội dung học dưới sự hướng dẫn, định hướng của GV.

Bước 4: GV tự xây dựng các tiêu chí đánh giá nội dung học tập.

Bước 5: Tổ chức cho SV báo cáo nội dung học tập.

Bước 6: GV nhận xét, tổ chức cho lớp đánh giá và đánh giá chéo.

Khi vận dụng Quy trình RL KNTH có hướng dẫn vào những nội dung/nhiệm vụ học khác nhau, GV lưu ý căn cứ vào mục tiêu bài học, lựa chọn chủ đề thích hợp có tính ứng dụng cao trong thực tiễn cuộc sống, hướng dẫn SV lập kế hoạch cụ thể, nhận ra trình tự thực hiện và chủ động trong việc chiếm lĩnh tri thức. GV cần xây dựng và sử dụng: câu hỏi, hệ thống bài tập, gợi ý, chỉ dẫn... để hướng dẫn SV, thực hành rèn luyện, chỉnh sửa và hoàn thiện kiến thức, tạo điều kiện cho SV được đánh giá/ đánh giá chéo trên tiêu chí GV xây dựng. Căn cứ vào điều kiện thực tiễn và định hướng phát triển các trường CDN cần ban hành các chủ trương về nâng cao chất lượng đào tạo theo định hướng phát triển thành trường dạy nghề chất lượng cao trong đó phải chú trọng tăng cường việc RL KNTH có hướng dẫn cho SV. Đảm bảo SV sau khi tốt nghiệp có kiến thức vững vàng về chuyên môn, có tay nghề thành thạo và tinh thần, thái độ làm việc nghiêm túc, tác phong công nghiệp.

2.3. Thiết kế bài giảng và xây dựng hoạt động dạy học theo hướng rèn luyện kỹ năng tự học có hướng dẫn

Thiết kế bài giảng và xây dựng các hoạt động dạy học theo hướng RL KNTH có hướng dẫn nhằm giúp SV phát huy tính chủ động, tích cực, sáng tạo trong việc chiếm lĩnh tri thức và rèn luyện tay nghề. SV được tăng cường thời gian RL KNTH trên lớp và cả ngoài lớp học thông qua việc thực hiện các bài tập, các nội dung/nhiệm vụ học tập. Thông qua việc vận dụng các phương pháp, hình thức tổ chức giảng dạy thể hiện thành kịch bản sư phạm trong giáo án, GV lựa chọn phương pháp và kỹ thuật dạy học phù hợp đối chiếu với thực tiễn từ đó điều chỉnh, bổ sung cho giáo án ngày càng hợp lý hơn. Để thiết kế bài giảng theo hướng RL KNTH có hướng dẫn cho SV, cần lưu ý 02 nội dung là thiết kế giáo án và xây dựng hệ thống bài tập.

Trong thiết kế các giáo án, GV phải thiết kế bài giảng khoa học, phù hợp, mỗi giờ một ít, góp phần đạt mục tiêu cho nên, con đường tắt yếu phải

là thiết kế hoạt động của GV và SV trên lớp. Các hoạt động phải được tính toán kỹ, sự hoạch định, trữ liệu của GV chu đáo bao nhiêu thì khả năng thành công của giờ dạy cao bấy nhiêu. Phương pháp dạy học nào cũng có ưu và nhược, không có phương pháp nào là vạn năng. phương pháp nào cũng cần được sử dụng đúng liều lượng, phù hợp với nội dung, tính chất của bài học và đối tượng học. GV cần linh hoạt, sáng tạo để lựa chọn phương pháp, hình thức tổ chức dạy học phù hợp nhất. Sự lựa chọn đó được thể hiện trong quá trình soạn giáo án trước khi đến lớp. Giáo án phải thể hiện được sự chuẩn bị cho tiết dạy học của cả thầy lẫn trò về các phương diện: Hướng dẫn SV nghiên cứu bài học trước ở nhà để đến lớp tham gia xây dựng bài một cách tích cực, có thể bằng yêu cầu đọc tài liệu nào, có thể bằng câu hỏi hướng dẫn đọc hiểu...; đồ dùng dạy học để giới thiệu, minh họa, bài tập để SV thực hiện...; phương tiện để SV hoạt động... Đặc biệt, trọng tâm của giáo án phải là dự tính những hoạt động sẽ diễn ra trong tiết học.

2.4. Xây dựng bộ tiêu chí đánh giá rèn luyện kỹ năng tự học có hướng dẫn

Tiêu chí đánh giá là thước đo quan trọng để khẳng định mức độ KNTH của SV sau quá trình RL KNTH có hướng dẫn ứng với từng nội dung đánh giá. Biện pháp RL KNTH cho SV các trường CDN được xây dựng dựa trên nền tảng cơ sở lý luận và thực trạng RL KNTH có hướng dẫn, do đó tiêu chí và bộ công cụ đánh giá kết quả RL KNTH có hướng dẫn của SV được dựa trên yêu cầu đạt được về mục tiêu dạy học, nội dung học tập và đạt chuẩn đầu ra của mô đun/môn học. Do đó, xây dựng bộ tiêu chí đánh giá RL KNTH có hướng dẫn của SV sẽ giúp người học, GV, nhà quản lý đánh giá được năng lực tự học, tự nghiên cứu của SV để có những định hướng đổi mới về chương trình, nội dung, phương pháp, cơ sở vật chất, giúp nâng cao năng lực học tập của SV, đồng thời nâng cao chất lượng đào tạo của các trường CDN.

Đánh giá RL KNTH có hướng dẫn của SV trường CDN xây dựng theo mẫu sau:

Mẫu đánh giá RL KNTH của SV CDN

Kỹ năng thành phần	Tiêu chí đánh giá	Cách thức đánh giá	Bảng chứng đánh giá	Điểm đánh giá		Ghi chú
				Điểm tối đa	Điểm đánh giá	
Tổng điểm						

Phiếu đánh giá RL KNTH cần thể hiện được việc áp dụng để đánh giá trước và sau khi học mô đun. Thông qua đó, SV có thể đánh giá được sự thay đổi trong nhận thức, tư duy và sự tiến bộ về KNTH của bản thân về kiến thức, kỹ năng chuyên môn kỹ thuật qua quá trình học tập. GV tiến hành đánh giá KNTH của SV thông qua việc tổ chức dạy học trên lớp. Đánh giá được thực hiện xuyên suốt toàn bộ từ khâu bắt đầu chuẩn bị bài học, chuẩn bị kế hoạch học tập đến quá trình học tập và sau cùng là kết thúc mô đun/môn học. Ngoài ra, SV tự đánh giá hoạt động tự học của bản thân và đánh giá chéo với các bạn SV trong lớp về hoạt động tự học có hướng dẫn của GV.

2.5. Tăng cường các điều kiện đảm bảo quá trình rèn luyện kỹ năng tự học có hướng dẫn cho SV

Hoạt động TH, RL KNTH của SV không thể tách rời khỏi những điều kiện đảm bảo cần thiết như: chế độ chính sách về học tập, cơ sở vật chất, nguồn học liệu, phương pháp giảng dạy của GV. Đảm bảo các điều kiện cần thiết đã nêu là sự bảo đảm mang tính quyết định khách quan. Sẽ không thể có kết quả học tập tốt nếu không có những điều kiện đảm bảo cần thiết. Do sự phát triển của khoa học công nghệ, khối lượng tri thức ngày càng lớn, thời gian đào tạo không tăng lên điều đó đòi hỏi SV phải tự học, tự chiếm lĩnh tri thức. Mục tiêu cụ thể của từng môn học sẽ ảnh hưởng đến tự học của SV. Những mục tiêu này sẽ quy

định cách thức tự học khác nhau và mức độ nỗ lực cố gắng tự học của SV ở từng môn học cũng khác nhau. Do đó Nhà trường cần có những chính sách, chế độ hỗ trợ nhằm khuyến khích HSSV tham gia vào các hoạt động tự học.

Phương pháp giảng dạy của GV ảnh hưởng rất lớn đến tự học, RL KNTH có hướng dẫn cho SV. Việc thay đổi phương pháp dạy học theo hướng phát huy tính tích cực, độc lập của người học đòi hỏi và tạo điều kiện cho người học trở thành chủ thể trong việc tìm tòi và lĩnh hội kiến thức mới. Việc thay đổi phương pháp dạy học của GV đòi hỏi SV phải thay đổi cách học, SV phải tự học dưới sự hướng dẫn, định hướng của GV nhằm phát huy tính chủ động, tích cực và sáng tạo của người học.

Cơ sở vật chất trang thiết bị trường học là một trong những điều kiện quan trọng để đảm bảo RL KNTH có hướng dẫn cho SV. Nhà trường cần có kế hoạch tăng cường các điều kiện phục vụ hoạt động dạy - học, đặc biệt các điều kiện phục vụ hoạt động tự học của SV.

III. KẾT LUẬN

Qua các biện pháp đã được nêu trên được dựa trên cơ sở lý luận về kỹ năng TH và RL KNTH có hướng dẫn và thực trạng về kỹ năng TH và RL KNTH có hướng dẫn tại các trường CDN, do đó các trường CDN luôn cần và phải tạo các điều kiện thuận lợi để đạt hiệu quả trong đào tạo, đồng thời nâng cao năng lực học tập của người học thông qua hoạt động RL KNTH có hướng dẫn của GV.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Dương Duy Cần (2009), *Luận án Tăng cường năng lực tự học cho sinh viên hóa học ở trường DHSP bằng phương pháp tự học có hướng dẫn theo mô đun*, Hà Nội.
- Nguyễn Thị Bích Hạnh (2010), *Nghiên cứu kỹ năng tự học ở trên lớp của sinh viên sư phạm*, Đề tài NCKH và CN cấp Bộ, Mã số B. 2007.19.21.
- Đỗ Thị Hương (2006), *Một số vấn đề về tâm lý học sư phạm kỹ thuật nghề nghiệp*, NXB Hà Nội.
- Nguyễn Thị Thu Huyền (2014), *Thực trạng kỹ năng tự học ngoài lớp học của sinh viên chính quy sư phạm trường DHSP tp. Hồ Chí Minh, Trường DHSP TP.HCM*
- Nguyễn Cảnh Toàn, Nguyễn Kỳ, Vũ Văn Tảo, Lê Khánh Bằng (2004). *Học và dạy cách học*, NXB Trường Đại học Sư phạm, Hà Nội.